

Quản lý hoạt động giáo dục hướng nghiệp cho học sinh các trường trung học cơ sở ở huyện Tháp Mười, tỉnh Đồng Tháp

Nguyễn Văn Hậu*

*HVCH lớp Quản lý giáo dục K10B1, Trường Đại học Đồng Tháp
GV Trường THCS thị trấn Mỹ An, huyện Tháp Mười, tỉnh Đồng Tháp
Received: 15/9/2023 Accepted: 25/9/2023 Published: 9/10/2023

Abstract: According to regulations of the Ministry of Education and Training, vocational education is currently one of the important tasks of secondary schools. In fact, the management of vocational education activities for students in secondary schools of Thap Muoi district, Dong Thap province, although it has achieved initial results, still has many problems. many difficulties and shortcomings. Based on the theoretical basis of vocational education and the current state of management, the article proposes some measures to manage vocational education activities for students in secondary schools of Thap Muoi district, Dong Thap province.

Keywords: Vocational education, management measures, middle school, Thap Muoi.

1. Đặt vấn đề

Giáo dục hướng nghiệp (GDHN) trong nhà trường phổ thông là hình thức hoạt động của thầy và trò, có mục đích giáo dục học sinh (HS) trong việc chọn nghề, giúp HS tự quyết định nghề nghiệp tương lai trên cơ sở phân tích có khoa học về năng lực, hứng thú của bản thân và nhu cầu nhân lực của các ngành sản xuất trong xã hội. Tại các trường trung học cơ sở (THCS) của huyện Tháp Mười hoạt động GDHN đã đi vào nề nếp, tuy vậy trước yêu cầu đổi mới, cần phải có sự cải thiện để đáp ứng. Từ cơ sở lý luận và kết quả khảo sát thực trạng, bài báo đề xuất biện pháp quản lý hoạt động GDHN nhằm góp phần nâng cao hiệu quả quản lý hoạt động này ở các trường THCS huyện Tháp Mười, tỉnh Đồng Tháp.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Hoạt động GDHN cho HS và quản lý hoạt động GDHN ở trường THCS

2.1.1. Hoạt động GDHN cho HS

Theo quy định của Bộ Giáo dục và Đào tạo, hoạt động GDHN cho HS THCS có vai trò cung cấp cho HS kiến thức về nghề nghiệp và những kỹ năng phân tích cần thiết để lựa chọn nghề; định hướng nghề nghiệp đúng đắn, chính xác. Mục tiêu hoạt động GDHN là giúp HS hiểu được ý nghĩa và tầm quan trọng lựa chọn nghề nghiệp trong tương lai; giáo dục thái độ lao động và ý thức đúng đắn với nghề nghiệp. Nội dung GDHN ở trường THCS bao gồm tìm hiểu nghề nghiệp; rèn luyện phẩm chất, năng lực phù hợp với định hướng nghề nghiệp; và giúp HS biết lựa

chọn hướng nghề nghiệp, lập kế hoạch học tập theo định hướng nghề. Phương thức tổ chức và điều kiện hỗ trợ hoạt động GDHN được lồng ghép, tích hợp vào trong các hoạt động giáo dục và dạy học của trường THCS.

2.1.2. Quản lý hoạt động GDHN cho HS ở trường THCS: Quản lý hoạt động GDHN ở trường THCS là quá trình tác động có định hướng của nhà quản lý giáo dục và cá chủ thể quản lý khác ngoài nhà trường, thông qua các chức năng quản lý nhằm hình thành nhân cách nghề nghiệp, động cơ nghề nghiệp và hứng thú nghề nghiệp cho HS. Quản lý hoạt động GDHN ở trường THCS gồm các nội dung cơ bản là: Quản lý hoạt động giáo dục nhận thức cho cán bộ quản lý, giáo viên (GV) và HS; kế hoạch hóa hoạt động GDHN cho HS ở trường THCS; tổ chức thực hiện hoạt động GDHN; chỉ đạo thực hiện hoạt động GDHN; kiểm tra, giám sát thực hiện và đánh giá kết quả hoạt động GDHN ở trường THCS. Chủ thể quản lý là hiệu trưởng THCS và các cá nhân, tổ chức được ủy quyền hoặc phối hợp; đối tượng quản lý là hoạt động GDHN cho HS ở trường THCS với sự tham gia của các lực lượng trong và ngoài nhà trường.

2.2. Vài nét về thực trạng quản lý hoạt động GDHN cho HS ở các trường THCS huyện Tháp Mười, tỉnh Đồng Tháp

Để đánh giá về thực trạng quản lý hoạt động GDHN cho HS ở các trường THCS, chúng tôi tiến hành khảo sát 468 khách thể (20 cán bộ quản lý, 36 tổ trưởng chuyên môn, 112 GV, 200 HS và 100 cha mẹ

HS ở 10 trường THCS huyện Tháp Mười, tỉnh Đồng Tháp). Dưới đây là vài nét về thực trạng.

2.2.1. Thực trạng quản lý hoạt động giáo dục nhận thức cho cán bộ quản lý, GV và HS

Đa số cán bộ, GV đánh giá cao kết quả thực hiện chức năng quản lý của hiệu trưởng về giáo dục nhận thức hoạt động GDHN cho HS ở các trường THCS. Có trên 70% khách thể đánh giá ở mức khá, tốt. Nội dung “Xác định chính xác mục tiêu chung là nâng cao nhận thức để mọi người hiểu rõ về hoạt động GDHN” được đánh giá cao nhất với điểm trung bình là 3,13/4 điểm. Bên cạnh đó có một số ý kiến cho rằng các nội dung quản lý chỉ ở mức độ trung bình và yếu với tỉ lệ lần lượt là 21,21% và 3,87%. Điều này cho thấy trong quá trình quản lý hoạt động giáo dục hướng nghiệp người hiệu trưởng cần phải cải tiến cách thực hiện các nội dung quản lý giáo dục nâng cao nhận thức để đạt hiệu quả cao nhất.

2.2.2. Thực trạng kế hoạch hóa hoạt động GDHN cho HS ở các trường THCS

Kết quả phân tích 3 nhóm khách thể cho thấy kết quả thực hiện các nhiệm vụ khi tiến hành lập kế hoạch GDHN đạt mức khá (điểm trung bình là 3,10 điểm). Điểm trung bình các nhiệm vụ tương đối đồng đều nhau. Trong 8 nhiệm vụ tiến hành lập kế hoạch, có 3 nhiệm vụ có ý kiến đánh giá đạt mức độ “trung bình và yếu” cụ thể: “Trên cơ sở định hướng dài hạn chuẩn bị điều kiện về nhân lực, cơ sở vật chất - đồ dùng dạy học và nguồn tài chính cho hoạt động GDHN” đánh giá mức trung bình là 25,60%, mức yếu là 4,17%; “Xác định cụ thể, rõ ràng sự phân công, phân cấp thực hiện đối với các hoạt động trong kế hoạch” đánh giá mức trung bình là 25,60%, mức yếu là 4,17%; “Xây dựng khung kiểm tra, giám sát và đánh giá kết quả hoạt động” đánh giá mức trung bình là 27,38%, mức yếu là 4,76%.

2.2.3. Thực trạng tổ chức thực hiện GDHN cho HS ở các trường THCS

Kết quả phân tích cho thấy đội ngũ cán bộ quản lý, GV đánh giá cao đối với công tác này: Các 3 nội dung điểm trung bình trên 3,25 điểm (xếp loại tốt). Các nội dung còn lại cũng có điểm trung bình 2,95 – 2,99 điểm (xếp loại khá). Tuy vậy, hiệu trưởng cần phải phân cấp, phân quyền cụ thể; cần quan tâm hỗ trợ tạo điều kiện tối đa, giám sát, đôn đốc, nhắc nhở thực hiện thường xuyên để từ đó nâng cao hiệu quả của việc tổ chức thực hiện hoạt động giáo dục hướng nghiệp cho HS ở trường THCS.

2.2.4. Thực trạng chỉ đạo thực hiện GDHN cho HS ở các trường THCS

Chỉ đạo GDHN cho HS ở các trường THCS được

cán bộ quản lý và GV đánh giá với điểm trung bình là 3,06/4 điểm (xếp loại khá). Nội dung “Ban hành văn bản chỉ đạo, thúc đẩy thực hiện hoạt động giáo dục hướng nghiệp” được đánh giá cao nhất với điểm trung bình là 3,23/4 điểm (trong đó tỉ lệ đánh giá mức tốt là 41,88%). Nội dung “Hiệu trưởng và các thành viên ban giám hiệu trực tiếp tham gia một số hoạt động điểm để kịp thời khen thưởng hoặc nhắc nhở” đạt điểm trung bình thấp nhất là 2,94/4 điểm.

2.2.5. Thực trạng kiểm tra, giám sát thực hiện và đánh giá kết quả hoạt động GDHN cho HS

Có hơn 35,36% cán bộ quản lý, GV đánh giá ở mức tốt và 39,76% ở mức khá. Điểm trung bình chung của nội dung này là 3,07/4 điểm (xếp loại khá). Tuy nhiên, qua kết quả phỏng vấn cũng như xâm nhập thực tế hồ sơ quản lý công tác giáo dục hướng nghiệp tại các trường được khảo sát, tôi nhận thấy công tác kiểm tra, đánh giá hoạt động giáo dục hướng nghiệp tại các trường trung học cơ sở trên địa bàn huyện Tháp Mười hiện nay còn nhiều tồn tại, hạn chế.

2.3. Đề xuất biện pháp quản lý hoạt động GDHN cho HS ở các trường THCS huyện Tháp Mười, tỉnh Đồng Tháp

Từ kết quả khảo sát thực trạng, chúng tôi đề xuất 6 biện pháp quản lý hoạt động GDHN cho HS ở các trường THCS theo hướng phát huy ưu điểm và khắc phục các tồn tại, yếu kém đã được phân tích, đánh giá từ thực trạng.

2.3.1. Nâng cao nhận thức của cán bộ quản lý, GV, cha mẹ HS, HS về vai trò của GDHN

Tổ chức quán triệt các văn bản pháp quy của Đảng, Nhà nước và Ngành về mục tiêu đào tạo nguồn nhân lực cao cho xã hội, về giáo dục nghề nghiệp, về GDHN ngay từ đầu năm học; đưa kế hoạch GDHN vào kế hoạch năm học của nhà trường và tổ chức triển khai tại buổi họp Hội đồng nhà trường đầu năm học; bồi dưỡng cán bộ quản lý, GV, HS và cha mẹ HS thông hiểu chung về GDHN cho HS cấp THCS; bồi dưỡng HS về tầm quan trọng và sự cần thiết tham gia học tập GDHN.

2.3.2. Đảm bảo việc lập kế hoạch hoạt động GDHN cho HS ở các trường THCS gắn với nhu cầu phát triển nguồn nhân lực của địa phương

Trước tiên cần phải nắm rõ tình hình nhân lực của địa phương để từ đó nắm được mặt mạnh, mặt hạn chế và nguyên nhân của mặt mạnh và hạn chế; đồng thời xác định nhu cầu nhân lực – số lượng, cơ cấu ngành nghề, trình độ, giới tính, . . . và yêu cầu về chất lượng; tiếp theo xác định căn cứ pháp lý về hoạt động GDHN cho HS; xác định nhu cầu hướng nghiệp của

HS và cha mẹ HS; sau đó là xác định các nguồn lực tổ chức thực hiện hoạt động GDHN và cuối cùng là xây dựng bản kế hoạch GDHN.

2.3.3. *Đổi mới việc phân công, phân cấp trong thực hiện hoạt động GDHN cho HS ở các trường THCS phù hợp với yêu cầu quản lý giáo dục hiện nay* : Thành lập tổ tư vấn hướng nghiệp và hàng năm cần kiện toàn thành viên. Xây dựng quy chế hoạt động GDHN, trong đó phân công và phân cấp cụ thể cho từng thành viên. Triển khai quy chế hoạt động GDHN đến toàn thể cán bộ quản lý, GV, HS, cha mẹ HS trong cuộc họp hội đồng sự phạm đầu năm, họp tổ chủ nhiệm, họp cha mẹ HS đầu năm. Tăng cường cơ chế kiểm tra, giám sát việc thực hiện các nhiệm vụ được phân công, phân cấp nhằm động viên khích lệ tổ chức cá nhân thực hiện tốt hoặc đôn đốc, nhắc nhở bộ phận thực hiện chưa tốt.

2.3.4. *Bồi dưỡng năng lực tổ chức thực hiện hoạt động GDHN cho cán bộ quản lý, GV và nhân viên*: Để nâng cao năng lực tổ chức hoạt động cho đội ngũ làm công tác GDHN ở các trường THCS trên địa bàn huyện, hai đối tượng cần được chú trọng là đội ngũ cán bộ quản lý và GV kiêm nhiệm giảng dạy hoạt động giáo dục hướng nghiệp. Bồi dưỡng chuyên môn nghiệp vụ cho đội ngũ làm công tác GDHN: Bồi dưỡng về kiến thức, kỹ năng tư vấn, phương pháp tư vấn, kỹ năng tổ chức các hoạt động hiện đại với sự ứng dụng công nghệ thông tin vào công tác quản lý và giảng dạy hoạt động GDHN ở các trường trên địa bàn huyện.

2.3.5. *Tăng cường vai trò chỉ đạo, điều hành của hiệu trưởng đối với hoạt động GDHN cho HS các trường THCS*: Cần nắm rõ thông tin dự báo nhu cầu quy mô, ngành nghề xã hội trong những năm sắp tới và mong muốn của HS được đào tạo nghề để lập thân, lập nghiệp tương lai sau này. Huy động và kiến tạo cộng đồng trách nhiệm gắn bó mọi thành viên trong trường và ngoài trường tích cực tham gia GDHN cho HS đáp ứng yêu cầu Chương trình Giáo dục phổ thông mới năm 2018. Cần động viên mọi thành viên trong trường và ngoài trường sẵn sàng đóng góp sức người, hiện vật cho hoạt động GDHN để hoạt động này diễn ra trôi chảy, đúng lộ trình, đảm bảo mục tiêu giáo dục hướng nghiệp theo Đề án “Giáo dục hướng nghiệp và phân luồng HS giáo dục phổ thông giai đoạn 2018 - 2025”.

2.3.6. *Thường xuyên kiểm tra, giám sát thực hiện và đánh giá kết quả hoạt động GDHN cho HS theo yêu cầu đổi mới giáo dục*

Kiểm tra, đánh giá việc thực hiện nhiệm vụ GDHN của các bộ phận, đoàn thể, cá nhân trong nhà

trường và sự phối hợp với các lực lượng xã hội khác trong các hoạt động GDHN cho HS. Kiểm tra, đánh giá thường xuyên tất cả các nội dung trong hoạt động GDHN từ tất cả các khâu, các công đoạn bằng nhiều hình thức kiểm tra, đánh giá linh hoạt, phù hợp với đối tượng và nội dung cụ thể. Từ kết quả kiểm tra, đánh giá kịp thời kiểm định lại độ chính xác, hiệu quả của các biện pháp và các kết quả quản lý, có biện pháp điều chỉnh, khắc phục tồn tại, phát huy thế mạnh. Việc kiểm tra, đánh giá phải được thực hiện thường xuyên, liên tục, có tiêu chí, chuẩn mực cụ thể cho từng nội dung trong công tác GDHN. Khi xây dựng tiêu chí đánh giá cần phải căn cứ vào mục đích, yêu cầu của từng nội dung để xây dựng chuẩn đánh giá, từ đó làm cơ sở cho việc kiểm tra, đánh giá, rút kinh nghiệm.

3. Kết luận

Quản lý hoạt động GDHN cho HS các trường THCS huyện Tháp Mười, tỉnh Đồng Tháp trong bối cảnh đổi mới giáo dục là một hoạt động quản lý có vai trò quan trọng trong công tác phân luồng HS, tiền đề định hướng đào tạo nhân lực đáp ứng nhu cầu lao động phục vụ chiến lược phát triển kinh tế - xã hội của địa phương. Từ việc nghiên cứu lý luận và thực tiễn, chúng tôi đề xuất 06 biện pháp quản lý hoạt động GDHN cho HS các trường THCS ở huyện Tháp Mười, tỉnh Đồng Tháp. Hy vọng rằng, các biện pháp này sẽ giúp cho các nhà quản lý trong việc quản lý hoạt động GDHN cho HS các trường THCS tại địa bàn nghiên cứu đạt kết quả cao và nội dung nghiên cứu cũng có thể tham khảo cho các địa bàn tương tự.

Tài liệu tham khảo

1. Ban Chấp hành Trung ương Đảng (2013), *Nghị quyết 29-NQ/TW về “Đổi mới căn bản toàn diện giáo dục và đào tạo đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế”*, Hà Nội.
2. Thủ tướng Chính phủ (2018), *Quyết định số: 522/QĐ-TTg ngày 14/5/2018 về việc phê duyệt Đề án “Giáo dục hướng nghiệp và định hướng phân luồng HS trong giáo dục phổ thông giai đoạn 2018 – 2025”*, Hà Nội.
3. Hà Thế Truyền (2004), *Một số vấn đề hướng nghiệp cho HS phổ thông*. NXB Đại học Sư phạm, Hà Nội.
4. Lê Khánh Tuấn (2018). *Dự báo và Kế hoạch hoá trong quản lý giáo dục*. NXB Giáo dục Việt Nam (Tái bản lần thứ 2), Hà Nội.
5. Nguyễn Thị Doan (1996). *Các học thuyết về quản lý*. NXB Chính trị Quốc gia, Hà Nội.